

ผลการพัฒนาวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่แว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

Effect of Self-discipline Development with Toy Storage Activities For early childhood Kindergarten
Year 3, Ban Mae Wae School Under the Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area 2

ทัศนีย์ เขียวอ่อน, คณิงนิตย์ ฮุนทวีชัย และ อรุณี สาลี

Thatsanee Kiewon, Kanuengnit Huntaveechai and Arunee Salee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่น ประชากรคือเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่แว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน มี 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) กิจกรรมการจัดเก็บของเล่น โดยการสร้างแรงจูงใจด้วยนิทานและการแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อตกลงในการเก็บของเล่น และเสริมแรงด้วยสติ๊กเกอร์รูปหัวใจนำไปติดที่สมุดเด็กที่ซึ่งเด็กได้จัดทำขึ้นเมื่อปฏิบัติตามข้อตกลงได้ครบ 5 วันต่อสัปดาห์ สามารถนำไปแลกสติ๊กเกอร์ที่ตนเองชอบได้ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองขณะจัดเก็บของเล่นใช้สำหรับสังเกตพฤติกรรมในขณะที่เด็กจัดเก็บของเล่นและทำการประเมินให้คะแนนในสมุดเด็กดี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่แว มีวินัยในตนเองเพิ่มมากขึ้นตลอด 4 สัปดาห์ จากร้อยละ 59.36 , 72.55 , 80.77 และ 86.05 ตามลำดับ ผลของการวิจัยนี้มีข้อวิจารณ์ถึงการนำหลักการของแรงจูงใจและการเสริมแรงมาใช้ จึงมีผลให้คำร้อยละของความก้าวหน้าในพฤติกรรมเป็นไปได้ในลักษณะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่น, วินัยในตนเอง

Abstract

This research aims to develop self-discipline with toy storage activities. The population is early childhood, Kindergarten Year 3, Ban Mae Wa School, Semester 2, Academic Year 2020, 1 classroom with 13 people. The tools used in the research were 1) Toy storage activities. By creating motivation with fairy tales and role-playing To lead to the creation of a toy store agreement And reinforced with heart-shaped stickers and attached to the Good Kid's book, which children have made When the agreement has been fulfilled for 5 days a week You can exchange them for your favorite stickers. 2) The Self-Discipline Behavior Observation Model when storing toys is used for observing behavior while the child is storing toys and evaluating them in a good children's book. The results of the research were as follows: Early Childhood Kindergarten, Year 3, Ban Mae Wae School Self-discipline increased over four weeks from 59.36 percent, 72.55, 80.77 and 86.05 percent, respectively. The results of this research contained criticism of the application of motivation and reinforcement principles. As a result, the percentage of progress in behavior is possible in a constant way.

Keywords : with toy storage activities, self discipline

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ต้องการให้เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพด้วยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภทยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาในการพาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : คำนำ)

การพัฒนาวินัยในตนเองสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ แต่สำหรับเด็กปฐมวัยแล้ว ควรใช้การให้เสริมแรงทางบวก ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากกว่า ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะครูที่รับผิดชอบจึงได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิธีการฝึกวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่น โดยส่งเสริมให้เด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติบ่อยๆ โดยมีครูคอยเสริมแรง ด้วยการให้เสริมแรงแลกเปลี่ยน (Token) แร่งเสริมทางวาจา แร่งเสริมที่เป็นกิริยาท่าทาง ทำให้เด็กมีวินัยในตนเอง มีความเต็มใจและมีความสุขที่เก็บของเล่นได้อย่างเรียบร้อยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design

กลุ่มเป้าหมาย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย 6 หญิง 7 อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่แว จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย 6 หญิง 7 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 13 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่แว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่กิจกรรมการจัดเก็บของเล่น และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองขณะจัดเก็บของเล่น โดยมีขบวนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะตามวัย พบว่า เด็กในความรับผิดชอบยังขาดวินัยในตนเองซึ่งเป็นคุณลักษณะตามวัยที่จำเป็นในด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่องการจัดเก็บของเล่น
2. ศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนที่ขาดคุณลักษณะตามวัยดังกล่าว
3. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะตามวัยด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่องการจัดเก็บของเล่น พบว่า เป็นคุณลักษณะตามวัยในพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ
4. ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มและกิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการ พบว่า กิจกรรมการจัดเก็บของเล่นเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กมีคุณลักษณะตามวัยตามที่หลักสูตรต้องการ
5. ศึกษา วางแผน ออกแบบกิจกรรมและ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. ดำเนินการจัดทำตามที่วางแผนไว้
7. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
8. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก.)
9. สังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา
10. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5ท่าน ไปทดลองใช้กับ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 23 คน
11. นำเครื่องมือที่ได้ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งแล้วนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองขณะจัดเก็บของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่แว จำนวน 13 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
2. สังเกตพฤติกรรมตามรายการเครื่องมือวิจัยด้วยการประเมินให้คะแนนพฤติกรรม ตั้งแต่ระดับ ไม่แสดงพฤติกรรม แสดงพฤติกรรมโดยมีผู้แนะนำ (เพื่อน , ครู) และแสดงพฤติกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้มีการให้คะแนนพฤติกรรมตั้งแต่ 0 1 2 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้รวมคะแนนผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล ที่แสดงพฤติกรรมและวัดได้ในแต่ละวัน
2. รวมคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนในแต่ละวันให้ครบ 1 สัปดาห์
3. หาค่าคะแนนรวมจากแบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนในแต่ละสัปดาห์ จนครบ 4 สัปดาห์
4. แสดงค่าคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมการจัดเก็บของเล่นใน 4 สัปดาห์ ไว้ในตารางแยกกัน เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าของคะแนนพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการทำให้เด็กมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่น

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูงมีพัฒนาการที่ดีตามข้อตกลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอด 4 สัปดาห์ จากระดับร้อยละ 57.38 , 70.07 , 78.84 และ 84.46 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการใช้กิจกรรมการจัดเก็บของเล่นเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 มีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลมาจากมีการกระบวนการพัฒนาและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์พัฒนาการและคุณลักษณะตามวัย การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางในการวิจัย กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน การเตรียมงานโดยการพัฒนาเครื่องมืออย่างเป็นระบบ นำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและมีการวางแผนและเตรียมงาน เพื่อการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้จัดกิจกรรม การเล่านิทาน แสดงบทบาทสมมติ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างแรงจูงใจ โดยได้นำเนื้อหาจากนิทานมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่มีพัฒนาการดีขึ้นเป็นลำดับแรก เมื่อเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการให้เสริมแรงแลกเปลี่ยนเพื่อเป็นกำลังใจให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมในเชิงสร้างสรรค์ เพิ่มมากยิ่งขึ้นมีผลทำให้คะแนนแสดงพฤติกรรมของเด็กพัฒนาขึ้น (เพิ่มมากยิ่งขึ้น)

- กิจกรรมการจัดเก็บของเล่นที่ใช้ในการพัฒนาเด็กให้มีวินัยในตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้
1. กิจกรรมการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ นิทานเรื่องของขวัญจากนางฟ้าและการแสดงบทบาทสมมติ
 2. กิจกรรมการให้เสริมแรงแลกเปลี่ยน ได้แก่
 - 2.1 การให้เด็กจัดทำสมุดเด็กดีเป็นรายบุคคล
 - 2.2 การให้รางวัลด้วยการติดสติ๊กเกอร์ในสมุดเด็กดี แสดงการยอมรับความประพฤติเมื่อผ่านเกณฑ์รายวัน
 - 2.3 ให้เด็กสามารถเลือกรางวัลได้ด้วยตนเองเมื่อปฏิบัติกิจกรรมผ่านเกณฑ์ครบ 1 สัปดาห์ซึ่งเป็นสติ๊กเกอร์รูปภาพที่เด็กชอบ นำไปติดในสมุดเด็กดี

การจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานพัฒนาสุขภาพ (2549 : 25) กล่าวว่า เมื่อต้องการให้เด็กทำอะไรก็ตาม ต้องจูงใจด้วยแรงเสริมทางบวก วิธีการให้รางวัลเป็นกลยุทธ์ที่ดี ในการเสริมแรงให้เด็กปฏิบัติในทางที่ชอบ นอกจากนี้ต้องอธิบาย พันธณัติ (2548 : 4) กล่าวถึงความมีวินัยไว้ว่า วินัยเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝังกันมาตั้งแต่เล็ก เพราะวินัยนอกจากจะทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความเจริญก้าวหน้าแล้ว คนมีวินัยในตนเองมักเป็นคนดีที่ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต